



Sygn. akt II CSK 307/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

SSA Monika Koba

w sprawie z powództwa S. POLSKA Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością

przeciwko E. J. i P. J.

o zapłatę kwoty 92.911,74 zł ,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 24 stycznia 2013 r.,

skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 9 grudnia 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

W pozwie S. Polska spółka z o.o. wniosła o zasądzenie od pozwanych E. J. i P. J. solidarnie kwoty 92 911,74 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Żądanie oparła na treści art. 299 k.s.h. i domagała się zasądzenia tej kwoty wobec istnienia należności przysługującej jej od E. sp. z o.o. w Ł., albowiem pozwani są członkami zarządu tej spółki wobec której postępowanie egzekucyjne okazało się bezskuteczne.

Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2011 r., Sąd Rejonowy w Ł. oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania. Ustalił, że pozwani byli członkami zarządu spółki E. sp. z o.o., która zawarła z poprzednikiem prawnym S. Polska spółką z o.o. umowę najmu. Od maja 2009 r. E. przestała regulować płatności z tytułu najmu. W dniu 10 lipca 2009 r. zarząd E., po uprzednim podjęciu uchwały, złożył wniosek o ogłoszenie upadłości. W tym dniu, spółka uiściła na rzecz wynajmującego kwotę 14 015,96, a następnie w kolejnych miesiącach dokonała dalszych wpłat. Postanowieniem z dnia 17 lipca 2009 r., Sąd Rejonowy zabezpieczył majątek E. poprzez ustanowienie nadzorcy sądowego i ograniczył dłużnika w prawie zarządu majątkiem. W dniu 3 sierpnia 2009 r. ustanowiony nadzorca sporządził opinię, w której wskazał, że zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło z uwagi na obawę zarządu spółki przed wystąpieniem trwałej niewypłacalności. Postanowieniem z dnia 8 września 2009 r. Sąd ogłosił upadłość spółki E. obejmującą likwidację majątku. W dniu 7 października 2009 r. syndyk masy upadłości sporządził plan likwidacyjny masy. W czasie likwidacji syndyk nadal wynajmował pomieszczenia od powodowej spółki i opłacał czynsz najmu. S. sp. z o.o. zgłosiła swoją wierzytelność do masy upadłości i została ona w całości uwzględniona na liście wierzytelności upadłego w kategorii IV. W ostatecznym planie podziału sum uzyskanych w toku likwidacji uwzględnione zostały wierzytelności zaliczone o kategorii I i II. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że członkowie zarządu, na skutek podjętych przez siebie czynności, uwolnili się od odpowiedzialności za długi spółki w oparciu o treść art. 299 k.s.h., złożyli bowiem wniosek o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie.

Wyrok sądu pierwszej instancji zaskarżyła apelacją strona powodowa, wnosząc o jego zmianę, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Apelująca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 299 k.s.h. w zw. z art. 6 k.c., art. 21 oraz 11 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze. Podniosła także zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 278 w zw. z art. 227 k.p.c.; art. 328 § 2 k.p.c.; art. 479¹⁴ § 1 w zw. z art. 479^{14a} § 1 k.p.c.; art. 479⁹ § 1 w zw. z art. 128 § 1 i art 9 § 1 k.p.c.; art. 299 k.p.c. oraz art. 232 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 9 grudnia 2011 r., zmienił wyrok sądu pierwszej instancji w ten sposób, że uwzględnił powództwo o zapłatę.

Po uzupełnieniu i częściowej zmianie ustaleń faktycznych, których dokonał Sąd pierwszej instancji Sąd Okręgowy uznał, że powodowie nie wykazali, aby wniosek o ogłoszenie upadłości zgłosili we właściwym czasie, co przemawiało za uwzględnieniem apelacji strony powodowej.

Od wyroku Sądu Okręgowego pozwani wnieśli skargę kasacyjną opartą na obu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania zarzucili obrazę art. 162 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., a w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego obrazę art. 299 § 1 k.s.h. w wyniku jego błędnej wykładni. Wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie apelacji, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zawarte w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia przepisów postępowania są uzasadnione. Sąd Okręgowy uznając w części za uzasadnione zarzuty naruszenia przepisów postępowania podniesione przez stronę powodową w apelacji nie odniósł tej oceny do uregulowania wynikającego z art. 162 k.p.c., które wyłącza możliwość powoływania się na uchybienie przepisom postępowania przez stronę, która nie zwróciła uwagi sądu na te uchybienia stosownie do wymogów tego przepisu. Rygor przewidziany w art. 162 k.p.c. obejmuje

postanowienia dowodowe sądu. Sąd Rejonowy na rozprawie w dniu 28 lutego 2011 r. dopuścił dowód z „przesłuchania pozwanych”, a nie przesłuchania stron, jak stanowi art. 299 k.p.c. Obecny na rozprawie pełnomocnik strony powodowej nie zarzucił jednak naruszenia art. 299 k.p.c., co pozbawiło stronę powodową możliwości podnoszenia naruszenia tego przepisu w dalszym toku postępowania, co Sąd Okręgowy niezasadnie ograniczenie to pominął. Tym samym uzasadniony był zarzut naruszenia art. 162 k.p.c.

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. W judykaturze ugruntowane jest stanowisko, że treść tego przepisu wyłącza uprawnienie sądu drugiej instancji do stwierdzenia naruszenia przepisów postępowania w zakresie wykraczającym poza granice zarzutów zawartych w apelacji. Sąd Okręgowy uznał, że dopuszczenie przez Sąd Rejonowy dowodu wyłącznie z „przesłuchania pozwanych” nastąpiło z obrazą art. 299, czego strona powodowa w apelacji nie zarzuciła. Podnosiła ona jedynie, że art. 299 k.p.c. został naruszony przez dopuszczenie tego dowodu na okoliczności, które mogły być ustalone przy wykorzystaniu innych środków dowodowych. Stwierdzając naruszenie art. 299 k.p.c. z innych przyczyn Sąd Okręgowy ewidentnie naruszył art. 378 § 1 k.p.c. Dotyczy to odpowiednio stwierdzenia, że wniosek dowodowy pozwanych zgłoszony na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2011 r. - dotyczący dowodów z aktów notarialnych - był sprekludowany, a jego dopuszczenie z urzędu naruszyło zasadę równości stron. Strona powodowa w apelacji nie zarzuciła bowiem naruszenia art. 232 k.p.c. z uwagi na dopuszczenie przez Sąd Rejonowy tych dowodów z urzędu. Ta czynność Sądu pierwszej instancji nie mogła być zaś oceniana z punktu widzenia art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. i art. 479^{14a} k.p.c., gdyż rygory prekluzji odnoszą się wyłącznie do stron i nie obejmują czynności podejmowanych przez sąd z urzędu.

Skarżący podniósł również zasadnie, że Sąd Okręgowy niezasadnie kwestionując dopuszczenie dowodu z „przesłuchania pozwanych” pominął jednocześnie dokonanie oceny zeznań pozwanych, co czyniło zasadnym zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. Sąd Okręgowy wyraził przy tym błędne stanowisko odnośnie podstawy faktycznej wyrokowania w sprawie. Wyrażając przekonanie, że pozwani nie powołali dowodów, które w ocenie Sądu Okręgowego były przydatne dla wykazania, że wniosek

o ogłoszenie upadłości zgłosili we właściwym terminie, Sąd drugiej instancji uznał, że w tej sytuacji nie można stwierdzić czy wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony w terminie przewidzianym w przepisach prawa upadłościowego i naprawczego. Tymczasem sąd rozpoznający apelację jest sądem rozpoznającym sprawę merytorycznie i jego obowiązkiem jest dokonanie kategoriycznie ustaleń niezbędnych dla rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o dowody, które w rozpoznawanej sprawie zostały przeprowadzone.

Prawidłowe ustalenie okoliczności niezbędnych dla rozstrzygnięcia sprawy warunkuje właściwe zastosowanie przepisów prawa materialnego. W sytuacji, w której Sąd Okręgowy w istocie nie dokonał takich ustaleń i jednocześnie uzasadniona okazała się podstawa naruszenia przepisów postępowania związana z oceną wyników postępowania dowodowego, bezprzedmiotowe stało się rozważenie w ramach skargi kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 299 k.s.h. w wyniku jego błędnej wykładni.

Z przyczyn wyżej wskazanych zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.